

Χάγη, Οκτώβριος 2020

Η ολλανδική ναυτιλιακή βιομηχανία

Τη ναυτιλιακή ανάπτυξη της Ολλανδίας έχει βοηθήσει σε σημαντικό βαθμό η στρατηγική της θέση στις εκβολές των ποταμών Μόζα (Meuse)¹, Ρήνου, Merwede, IJssel και Winschoterdiep. Το δε Ρότερνταμ θεωρείται ως «πύλη» της Ευρώπης, της οποίας είναι και ο μεγαλύτερος λιμάν. Επιπλέον, η γεωγραφική θέση της χώρας προσφέρεται για τη συντήρηση και επισκευή πλοίων που ταξιδεύουν στη δυτική Ευρώπη, χωρίς σημαντική απόκλιση τους από την πορεία τους. Το γεγονός αυτό συνετέλεσε στην ανάπτυξη των ναυπηγείων στη χώρα.

Πέραν των ανωτέρω, σημαντική για την ανάπτυξη της ναυτιλιακής βιομηχανίας στην Ολλανδία είναι η ένταξή της σε μία ευρύτερη αναπτυξιακή στρατηγική της χώρας καθώς και το ότι αποτελεί πεδίο συνεργασίας διαφόρων παραγόντων, όπως είναι η Κυβέρνηση, ερευνητικοί φορείς και διάφοροι επιχειρηματικοί κλάδοι. Από κυβερνητικής πλευράς το Υπουργείο Οικονομικής Πολιτικής και Κλιματικής Πολιτικής συμμετέχει τόσο στον σχεδιασμό των πολιτικών που αφορούν στη ναυπηγική βιομηχανία και τη βιομηχανία εξοπλισμού πλοίων στην Ολλανδία όσο και στην εφαρμογή τους, ιδίως μέσω του κρατικού φορέα Netherlands Enterprise Agency.

Στο πλαίσιο αυτό, στην ανάπτυξη τόσο των ναυπηγείων όσο και των εταιρειών ναυτιλιακού εξοπλισμού στην Ολλανδία έχουν συντελέσει σημαντικά δύο υιοθετούμενες πολιτικές από την Κυβέρνηση, η πολιτική «top sector approach» και η Ολλανδική Ναυτιλιακή Στρατηγική. Οι εν λόγω πολιτικές λειτουργούν μέσω της καλλιέργειας ενός κοινού οράματος στις εταιρείες του χώρου προκειμένου να αναπτύξουν τη μεταξύ τους συνεργασία, την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα, ενώ επίσης ενισχύουν την δικτύωση μεταξύ του ιδιωτικού τομέα, της κυβέρνησης, των σωματείων και των πανεπιστημίων. Ειδικότερα:

- Ο τομέας της ναυτιλίας και των logistics αναγνωρίζονται ως δύο από τους εννέα επιλεγόμενους «κορυφαίους τομείς (top sectors)», οι οποίοι έχουν εξαγωγικό προσανατολισμό, είναι εντάσεως γνώσεως και θεωρούνται σημαντικοί πυλώνες της ολλανδικής βιομηχανικής στρατηγικής
- Η Ολλανδική Ναυτιλιακή Στρατηγική 2015-2020 καταγράφει προτεραιότητες στην ανάπτυξη της ναυτιλιακής πολιτικής καθώς και δράσεις που προωθούν τους τομείς της ναυτιλίας και των logistics του ναυτιλιακού χώρου, λαμβάνοντας υπ' όψιν τις παγκόσμιες τάσεις που επηρεάζουν τον ολλανδικό ναυτιλιακό τομέα.

¹ Maas στα γερμανικά

(α) Ολλανδική βιομηχανική πολιτική: Top sector approach

Στο πλαίσιο της εθνικής πολιτικής της ολλανδικής Κυβέρνησης για τις επιχειρήσεις, η οποία ξεκίνησε το 2011, έχουν επιλεγεί εννέα τομείς στους οποίους η χώρα διαθέτει ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και οι οποίοι είναι ιδιαίτερα προσανατολισμένοι προς τις εξαγωγές και αφιερώνουν στη χώρα ένα μεγάλο μέρος της έρευνας και ανάπτυξης (R & D) που πραγματοποιούν. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγεται και ο τομέας της ναυτιλιακής βιομηχανίας. Οι επιλεγμένοι τομείς επωφελούνται από την κυβερνητική υποστήριξη μέσω ενός συνδυασμού χρηματοπιστωτικών μέσων και της βέλτιστης συνεργασίας στο επονομαζόμενο «χρυσό τρίγωνο», συντιθέμενο από την Κυβέρνηση, τις εταιρείες και τα ερευνητικά ιδρύματα.

(β) Η ολλανδική ναυτιλιακή στρατηγική 2015-2025

Το 2015 η ολλανδική κυβέρνηση εγκαινίασε την ολλανδική ναυτιλιακή στρατηγική 2015-2025, σε στενή συνεργασία με το ναυτιλιακό cluster. Η ολοκληρωμένη πολιτική της Κυβέρνησης για τη ναυτιλία στοχεύει στη διευκόλυνση στενότερης συνεργασίας μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων φορέων του ναυτιλιακού cluster, συμπεριλαμβανομένης βέβαια και της ναυπηγικής βιομηχανίας. Η στρατηγική βρίσκεται σε συμφωνία με τις εκτιμήσεις εμπειρογνομώνων στη χώρα, οι οποίοι υποστηρίζουν ότι τα ναυτιλιακά clusters όχι μόνο προωθούν την οικονομική ανάπτυξη, αλλά και ενισχύουν την καινοτομία και την ανάπτυξη της τεχνολογίας (λ.χ. με την ανταλλαγή γνώσης μεταξύ όλων των τμημάτων του cluster).

Προκειμένου να εξασφαλίσει τη διεθνή ανάδειξη του ολλανδικού ναυτιλιακού τομέα, η ναυτιλιακή στρατηγική λαμβάνει υπ' όψιν τις παγκόσμιες οικονομικές, δημογραφικές, γεωπολιτικές και οικολογικές τάσεις και τις πολιτικές ασφάλειας που επηρεάζουν τον ολλανδικό ναυτιλιακό τομέα, και ιδίως την αυξανόμενη σημασία των αναδυόμενων αγορών. Στοχεύει δε σε εξειδικευμένους τομείς στους οποίους η Ολλανδία έχει ήδη αποκτήσει ξεχωριστή εμπειρία.

Ένας από τους λόγους εξ άλλου για τη χάραξη μίας στρατηγικής για τη ναυτιλία ήταν η ανάγκη για συνολική ανταπόκριση εκ μέρους της ολλανδικής ναυτιλιακής βιομηχανίας στις παγκόσμιες οικονομικές εξελίξεις. Για να αντιμετωπίσει τις εν λόγω προκλήσεις, ο ναυτιλιακός τομέας προσπαθεί να αξιοποιήσει τα θετικά δευτερογενή αποτελέσματα (spillover effect) που προκύπτουν από τις δράσεις των μελών του ναυτιλιακού cluster και των άλλων τομέων, όπως επίσης την ανταλλαγή γνώσεων και καινοτομίας και τη χρήση οικονομιών κλίμακας.

Η ναυτιλιακή στρατηγική ενθαρρύνει την σε βάθος συνεργασία μεταξύ του ιδιωτικού και του δημοσίου τομέα σε θέματα όπως η εργασιακή απασχόληση, η καινοτομία, το εμπόριο, τα logistics, η ασφάλεια και η προστασία του περιβάλλοντος, προκειμένου να προκύψουν συνέργιες. Στην εν λόγω διασύνδεση συμβάλλει και ένας ιδιωτικός

οργανισμός, το "Nederland Maritiem Land" (NML), ο οποίος επιπλέον συγχρηματοδοτεί ναυτιλιακά έργα.

Μεταξύ των χρηματοδοτικών κινήτρων για την προώθηση της Ολλανδίας ως σημαντικού επενδυτικού κόμβου για τον ναυτιλιακό τομέα, συγκαταλέγεται το επενδυτικό σχέδιο «Partners for International Business» (PIB). Το συγκεκριμένο πρόγραμμα ενισχύει τα clusters που προωθούν τη χώρα στο εξωτερικό και έχει προϋπολογισμό 4 εκατ. Ευρώ (2019), στον οποίο η ολλανδική κυβέρνηση συνεισφέρει έως και 350.000 ευρώ.

Επιπλέον, η Ολλανδία παρέχει κίνητρα στην κλαδική ομοσπονδία Netherlands Maritime Technology (NMT) για να δημιουργήσει διασυνδέσεις με παρόμοιους φορείς σε άλλες χώρες. Η ομοσπονδία συμμετέχει επίσης ενεργά στο διεθνές δίκτυο ναυπηγικών ενώσεων JECKU: πρόκειται για ένα διεθνές φόρουμ το οποίο αποτελείται από τις μεγαλύτερες χώρες του ναυπηγοεπισκευαστικού τομέα (π.χ. Κίνα, Ευρώπη, Ιαπωνία, Κορέα και Ηνωμένες Πολιτείες) και στο οποίο ανταλλάσσονται απόψεις για τις παγκόσμιες οικονομικές και εμπορικές εξελίξεις, τις τεχνολογικές και νομοθετικές εξελίξεις στον ναυπηγικό τομέα καθώς και για θέματα που αφορούν στα φιλικά προς το περιβάλλον («πράσινα») πλοία.

Η ολλανδική ναυπηγική βιομηχανία

Η ολλανδική ναυπηγική βιομηχανία έχει καταφέρει να καταλάβει ισχυρή θέση σε ορισμένες εξειδικευμένες αγορές, όπως αυτές που αφορούν τις βυθοκόρους, τα υπερπολυτελή σκάφη αναψυχής *superyachts* και εξειδικευμένα υπεράκτια προϊόντα. Η στρατηγική εξειδίκευσης επέτρεψε στην ολλανδική ναυπηγική βιομηχανία να είναι λιγότερο ευάλωτη σε παράγοντες όπως το υψηλότερο κόστος εργασίας σε σύγκριση με ορισμένους ανταγωνιστές της.

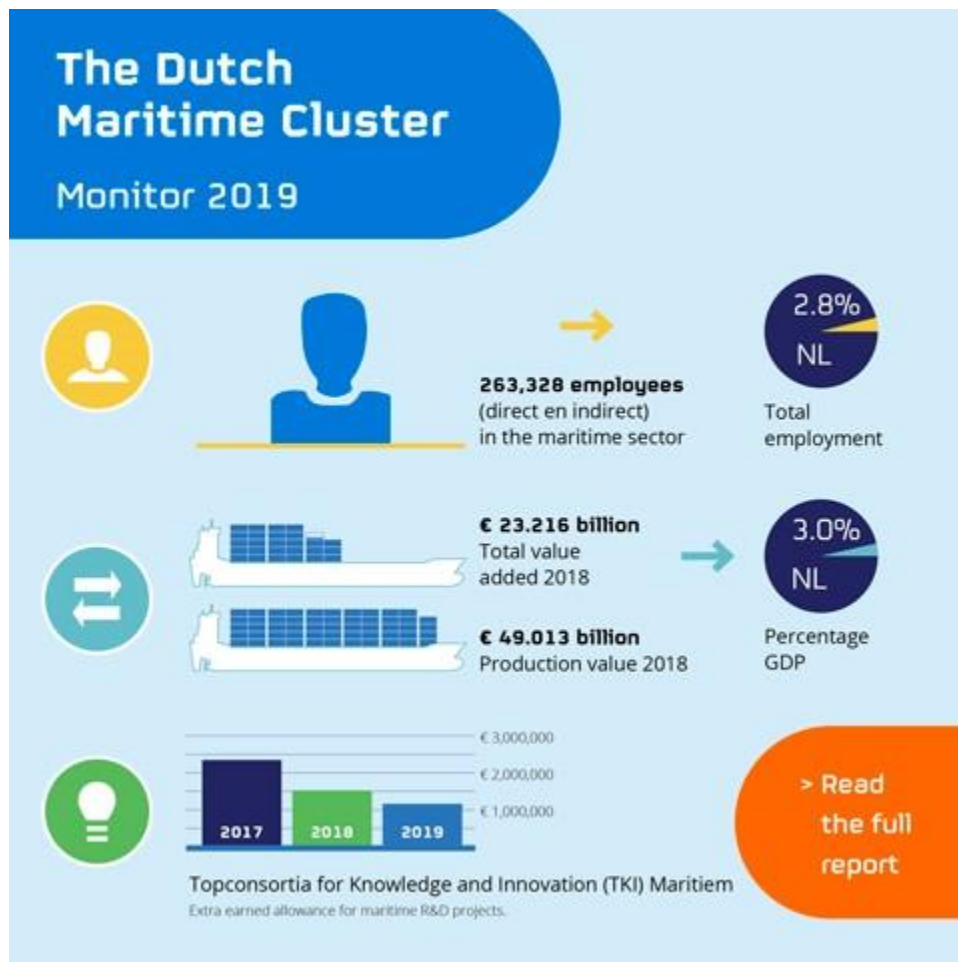
Οι πολιτικές που υιοθέτησε στον τομέα αυτόν η ολλανδική κυβέρνηση (λ.χ. η στρατηγική της για το ναυτιλιακό cluster, η *top sector approach* κ.λ.π.) παράλληλα με το ισχυρό δίκτυο εταιρειών του ναυτιλιακού cluster αποτελούν το δυνατό σημείο του ναυπηγικού τομέα. Η ιδιαίτερη ικανότητα της χώρας για καινοτομία και η ισχυρή συνεργασία μεταξύ όλων των παραγόντων του εν θέματι τομέα (προμηθευτές ναυτιλιακού εξοπλισμού, ναυπηγεία και Κυβέρνηση) αποτελούν ισχυρά πλεονεκτήματα για την απόκτηση σημαντικού μεριδίου στις καινοτόμες αγορές (*green markets* και *smart markets*). Επιπλέον, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις του χώρου, οι οποίες είναι ανταγωνιστικές και δραστηριοποιούνται σε πολλούς υποτομείς, συμβάλλουν σημαντικά στην καινοτομία της ολλανδικής ναυπηγικής βιομηχανίας.

Αντιθέτως, στις αδυναμίες του τομέα συγκαταλέγεται το σχετικά μικρό μέγεθος των ολλανδικών ναυπηγείων. Το γεγονός συνεπάγεται ότι τα ολλανδικά ναυπηγεία επωφελούνται λιγότερο από οικονομίες κλίμακας σε σύγκριση με ναυπηγικές εταιρείες που διαθέτουν μεγαλύτερες εγκαταστάσεις, όπως συμβαίνει ιδίως στη νοτιοανατολική Ασία. Η διατήρηση του υψηλού επιπέδου εργατικού δυναμικού σε επαρκές μέγεθος

καθώς και το υψηλό εργατικό κόστος παραμένουν σημαντικές προκλήσεις για την ολλανδική ναυπηγική βιομηχανία. Επιπροσθέτως, ο ολλανδικός τομέας της ναυπηγοεπισκευαστικής αντιμετωπίζει και άλλες απειλές, όπως η αργή ανάκαμψη της ναυπηγικής αγοράς λόγω και της μειωμένης ανάπτυξης του παγκόσμιου εμπορίου (κατά 2,7% το 2020 σύμφωνα με τον ΠΟΕ). Η συνακόλουθη μειωμένη ζήτηση για ναυπηγοεπισκευαστικές υπηρεσίες μπορεί να οδηγήσει στην είσοδο των ανταγωνιστών των ολλανδικών ναυπηγείων στις εξειδικευμένες αγορές όπου μέχρι στιγμής κυριαρχούν οι Ολλανδοί.

Από την άλλη πλευρά, παρουσιάζονται ευκαιρίες για τα ολλανδικά ναυπηγεία και τις εταιρείες ναυτιλιακού εξοπλισμού, καθώς η ζήτηση για φιλικά προς το περιβάλλον πλοία και για έξυπνες λύσεις στη ναυσιπλοΐα αναμένεται να αυξηθεί, κυρίως λόγω της ενίσχυσης των περιβαλλοντικών κανονισμών. Τέλος, η αυξανόμενη ζήτηση για κρουαζιερόπλοια και πολυτελή σκάφη αναψυχής στις ασιατικές αγορές και κυρίως στην Κίνα, προσφέρει άλλη μία ευκαιρία στην ολλανδική ναυπηγική βιομηχανία.

(α) Ολλανδικό ναυτιλιακό cluster

Πηγή: <https://www.maritimebyholland.com/>

Ο τομέας των ναυπηγείων καθώς και του ναυτιλιακού εξοπλισμού στην Ολλανδία εντάσσονται σε ένα cluster αποτελούμενο από 17.200 ναυτιλιακές εταιρείες, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται λιμένες και εταιρείες υπεράκτιας βιομηχανίας, ναυπήγησης, βυθοκόρησης, ναυτιλιακών υπηρεσιών (συμπεριλαμβανομένων των σχετικών επιστημονικών ινστιτούτων και της ναυτιλιακής εκπαίδευσης), αλιείας, ποταμοπλοΐας και θαλασσίων σπορ, καθώς επίσης και το Βασιλικό Ναυτικό της Ολλανδίας. Ανάμεσα στα μέλη του ναυτιλιακού cluster υπάρχουν διασυνδέσεις που ανάγονται σε μεταξύ τους οικονομικές και εταιρικές σχέσεις (πελάτες – πάροχοι/προμηθευτές), σε χωροταξικές σχέσεις που τους επιτρέπουν να αξιοποιούν τις οικονομίες κλίμακας, και σε μεταξύ τους διάχυση γνώσης, ενώ οι δραστηριότητες κάποιων εκ των μελών δημιουργούν ευκαιρίες και σε άλλα μέλη (λ.χ. οι εξαγωγικές δραστηριότητες των υπεράκτιων επιχειρήσεων προσφέρουν δυνατότητες αύξησης της παραγωγής σε άλλες εταιρείες του χώρου).

Στην ανάπτυξη του cluster αυτού σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν οι λεγόμενες «ηγετικές εταιρείες», εταιρείες δηλαδή οι οποίες, λόγω του μεγέθους τους, της θέσης τους στην αγορά, της τεχνογνωσίας τους και των επιχειρηματικών τους δεξιοτήτων είναι σε θέση να πραγματοποιούν επενδύσεις με θετική επίδραση στις άλλες εταιρείες του cluster. Οι ηγετικές εταιρείες του χώρου ενθαρρύνουν την καινοτομία, την ανάπτυξη των διεθνών συνεργασιών και την ποιότητα του διαθέσιμου εργατικού δυναμικού. Συχνά όλα αυτά τα πραγματοποιούν σε συνεργασία με start-up και scale-up επιχειρήσεις του χώρου.

Το 2017 το εν λόγω ναυτιλιακό cluster συνέβαλε κατά 3,1% στο ΑΕΠ της Ολλανδίας, η αξία της άμεσης και έμμεσης παραγωγής του ανήλθε στα 55,1 δισ. Ευρώ και ο κύκλος εργασιών του στα 46 δισ. Ευρώ. Άνω δε του ημίσεως του κύκλου εργασιών του ναυτιλιακού cluster της Ολλανδίας πραγματοποιείται στο εξωτερικό, ενώ οι συνολικές εξαγωγές του ανέρχονται σε 25,9 δισ. Ευρώ καλύπτοντας το 3,9% του συνόλου των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών της χώρας (σύμφωνα με στοιχεία του έτους 2017).

Επίσης, Το 2018 το ναυτιλιακό cluster συνέβαλε κατά 3% στο ΑΕΠ της χώρας και η αξία της παραγωγής του ανήλθε στα 49 δισ. Ευρώ. Το ίδιο έτος απασχολούσε συνολικά 263.328 εργαζομένους, καλύπτοντας ποσοστό 2,8% της συνολικής απασχόλησης.

(β) Ναυπηγεία

Υπάρχουν πάνω από 100 ναυπηγεία στην Ολλανδία διασκορπισμένα σε ολόκληρη τη χώρα κατά μήκος των ποταμών της. Τα μεγαλύτερα ναυπηγεία συγκεντρώνονται στο δυτικό τμήμα της Ολλανδίας. Το 2019, ο ναυπηγοεπισκευαστικός τομέας (μαζί με τις εταιρείες κατασκευής superyacht), συμπεριλάμβανε περισσότερες από 1.500 εταιρείες (συνυπολογιζομένων των μικρών αυτοαπασχολούμενων εταιρειών - υπεργολάβων των ναυπηγείων).

Ο όμιλος Damen και η Royal IHC είναι οι δύο μεγαλύτερες ναυπηγικές εταιρείες της Ολλανδίας. Ο όμιλος Damen διαθέτει 36 ναυπηγεία παγκοσμίως με κύκλο εργασιών το 2018 περίπου 2 δισ. ευρώ. Η Damen είναι μια οικογενειακή επιχείρηση, η οποία σημείωσε σταθερή πορεία ανάπτυξης μέσω πολλαπλών εξαγορών ναυπηγείων προσανατολισμένων σε εξειδικευμένες αγορές. Η άλλη σημαντική εταιρεία, η Royal IHC,

διαθέτει 39 ναυπηγεία παγκοσμίως. Ο κύκλος εργασιών της ανέρχεται περίπου σε 940 εκατ. ευρώ, ενώ μεγαλύτερος μέτοχός της είναι ο επενδυτικός όμιλος Indofin Group.

Τα σημαντικότερα ναυπηγεία στην Ολλανδία

Όμιλος	Παρουσίαση	Βασικά μεγέθη
<p>Όμιλος Damen Shipyards https://www.damen.com</p>	<p>Ο όμιλος Damen είναι μια ολλανδική ναυπηγική και μηχανολογική εταιρεία με έδρα το Gorinchem στη νότιο Ολλανδία. Αποτελεί οικογενειακή επιχείρηση.</p> <p>Διαθέτει 54 εταιρείες παγκοσμίως διακρινόμενες σε 36 ναυπηγεία, 5 μηχανολογικές εταιρείες και 13 άλλες εταιρείες. Έχει παραδώσει περισσότερα από 6.500 σκάφη σε περισσότερες από 100 χώρες από το 1969 ενώ ετησίως παραδίδει περίπου 160 πλοία σε πελάτες σε ολόκληρο τον κόσμο.</p> <p>Διαθέτει ένα ευρύ φάσμα προϊόντων που περιλαμβάνει ρυμουλκά, σκάφη εκτέλεσης εργασιών, σκάφη περιπολιών, φορτηγά πλοία, βυθοκόρους, και ταχύπλοα. Ο σχεδιασμός και τα μηχανολογικά των κατασκευαζομένων σκαφών πραγματοποιούνται από την ίδια την εταιρεία ενώ είναι διαθέσιμη μία μεγάλη ποικιλία σχεδίων.</p>	<p>Κύκλος εργασιών (2018): 2 δισεκατομμύρια ευρώ</p> <p>Υπάλληλοι (2018): 12.000 - Ολλανδία: 3.500 - Διεθνώς: 8.500</p> <p>Παραδοθέντα πλοία (2018): 176 - Ρυμουλκά / σκάφη εργασίας: 76 - Υπεράκτια σκάφη: 3 - Ταχύπλοα και πλοία: 40 - Ποντόνια και φορτηγίδες: 21 - Βυθοκόροι και ειδικά σκάφη: 13 - Σκάφη για την άμυνα και την ασφάλεια: 18 - Yachts: 5</p>
<p>Royal IHC https://www.royalihc.com</p>	<p>Η Royal IHC είναι ολλανδική εταιρεία με έδρα το Kinderdijk στη νότιο Ολλανδία. Ο μεγαλύτερος μέτοχός της είναι ο Όμιλος Indofin, με πλειοψηφικό μερίδιο 62,1%. Η Rabo Capital κατέχει το 10% και οι εργαζόμενοι το 27,9% των μετοχών της εταιρείας.</p> <p>Αποτελεί one-stop shop για σκάφη, εξοπλισμό και υπηρεσίες για εξειδικευμένου παρόχους ναυτιλιακών υπηρεσιών στους τομείς της βυθοκρήσης, της εξόρυξης και της υπεράκτιας βιομηχανίας. Διαθέτει 39 ναυπηγεία παγκοσμίως.</p>	<p>Κύκλος εργασιών (2018): 941,7 εκατομμύρια ευρώ</p> <p>Υπάλληλοι (2018): Άνω των 3.000 - Ολλανδία (δικούς της εργαζομένους): 2 368 - Ολλανδία (μισθωμένους): 721 - Εξωτερικό: 624</p> <p>Παραδοθέντα έργα από το 2000 - 150 αξίας άνω των 50 εκατ. ευρώ - 2.350 αξίας άνω των 50 εκατ. ευρώ</p>
<p>FEADSHIP https://www.feadship.nl</p>	<p>Η FEADSHIP είναι μια κοινοπραξία των εξής κατασκευαστικών εταιρειών superyachts: Koninklijke De Vries Scheepsbouw, Royal Van Lent Shipyard και De Voogt Naval</p>	<p>Κύκλος εργασιών: Δεν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα</p> <p>Εργαζόμενοι: 2.000</p>

	<p>Architects. Σχεδιάζει και κατασκευάζει πολυτελή σκάφη αιχμής και είναι ένας από τους κορυφαίους κατασκευαστές επί παραγγελία superyachts.</p> <p>Τα κεντρικά γραφεία της FEADSHIP και της De Voogt Naval Architects (που αποτελεί το σχεδιαστικό και μηχανολογικό κέντρο) βρίσκονται στο Χάρλεμ, στη βορειοδυτική Ολλανδία.</p>	
<p>Oceanco https://www.oceancoyacht.com</p>	<p>Η Oceanco βρίσκεται στο Alblasserdam, στη νότιο Ολλανδία, ενώ επίσης διατηρεί γραφείο πωλήσεων και μάρκετινγκ στο Μονακό. Ανήκει στον Mohammed Al Barwani (ιδιώτη επενδυτή από το Ομάν).</p> <p>Ειδικεύεται στο σχεδιασμό και την κατασκευή μεγάλων επί παραγγελία σκαφών αναψυχής, ειδικά superyachts έως 140 μέτρα.</p> <p>Από το 1987 έχει παραδώσει 29 yachts.</p>	<p>Κύκλος εργασιών (2016-18): 200-400 εκατομμύρια ευρώ ετησίως</p> <p>Υπάλληλοι: 228</p>
<p>Heesen Yachts https://www.hessenyachts.com</p>	<p>Η Heesen Yachts βρίσκεται στο Oss, στη νότιο Ολλανδία. Ιδρύθηκε το 1978 από τον Fran Heesen. Είναι εξειδικευμένη στο σχεδιασμό, την κατασκευή και τη μηχανολόγηση όλων των yachts από χάλυβα και αλουμίνιο.</p> <p>Το 2017 παρέδωσε το πρώτο παγκοσμίως yacht με χαλύβδινο κύτος με υβριδική πρόωση, το λεγόμενο "M / Y Home".</p>	<p>Κύκλος εργασιών (2016-18): 100-150 εκατομμύρια ευρώ ετησίως</p> <p>Υπάλληλοι: 450</p>
<p>Royal Huisman Shipyard https://www.royalhuisman.com</p>	<p>Το Royal Huisman είναι ένα ολλανδικό ναυπηγείο που ειδικεύεται στην κατασκευή και επισκευή yachts. Βρίσκεται στο Vollenhove, στο Overijssel.</p>	<p>Κύκλος εργασιών (2016-18): 75-100 εκατομμύρια ευρώ ετησίως</p> <p>Υπάλληλοι: 310</p>

Πηγή: OECD, Peer Review of the Dutch Shipbuilding Industry

(γ) Παραγωγή και παραγγελίες

Η ολλανδική ναυπηγοεπισκευαστική δραστηριότητα διακρίνεται σε τέσσερις τομείς:

- κατασκευή νέων ποντοπόρων σκαφών
- συντήρηση, επισκευή και μετατροπή ποντοπόρων σκαφών
- ποτάμια σκάφη, αλιευτικά και μικρά θαλάσσια σκάφη
- superyachts

Το 2018 η Ολλανδία κατείχε παγκοσμίως την 17^η θέση στην κατασκευή ποντοπόρων πλοίων, ανερχόμενη σε 179.540 cgt. Παράλληλα, η κατασκευή πλοίων στη χώρα ανήλθε στο 6,7% της συνολικής κατασκευής πλοίων στην Ευρώπη, με αποτέλεσμα η Ολλανδία να καταστεί ο έβδομος μεγαλύτερος ευρωπαϊκός κατασκευαστής ποντοπόρων πλοίων σε cgt.

Οι βυθοκόροι, τα πλοία ξηρού φορτίου και τα δεξαμενόπλοια είναι οι μεγαλύτερες κατηγορίες πλοίων που παράγονται από τα ολλανδικά ναυπηγεία. Με βάση την αξία, το συνολικό ποσό (ήτοι 643 εκατ. Ευρώ) νέων παραγγελιών ποντοπόρων πλοίων - εξαιρουμένων των υπερπολυτελών σκαφών/superyachts - το 2018 ήταν συγκρίσιμο με αυτό κατά το 2016, αλλά σημαντικά χαμηλότερο από το αντίστοιχο το 2017 (1.143 εκατ. Ευρώ). Η εν λόγω διαφορά μεταξύ των ετών 2017 και 2018 εξηγείται από την πτώση στις παραγγελίες μεγάλων, πιο σύνθετων έργων.

Από τη δεκαετία του 1980 ο ολλανδικός ναυπηγοεπισκευαστικός τομέας άρχισε να εστιάζει στην κατασκευή εξειδικευμένων σκαφών υψηλής τεχνολογίας και υψηλής πρόσθετης αξίας. Πρόκειται για πλοία προσφοράς υπεράκτιων υπηρεσιών, εξειδικευμένα σκάφη όπως σύνθετες βυθοκόροι και φορτηγά πλοία πολλαπλών χρήσεων, καθώς και superyachts. Μεγάλες ολλανδικές εταιρείες ναυπήγησης, όπως η Damen και η Royal IHC εξελίχθηκαν σε πολυεθνικές εταιρείες, ενώ παραμένει ένας σημαντικός αριθμός μικρότερων ναυπηγείων, ιδιαίτερα στη βόρειο Ολλανδία, τα οποία ασχολούνται με την κατασκευή μικρού μεγέθους φορτηγών πλοίων.

Μερίδιο παραγωγής σε διεθνές επίπεδο (μ.ο. 2009-2018)

Πλοία τεχνικού συνεργείου/επιδιορθώσεις	28%
Βυθοκόροι	23,8%
Πλοία ξηρού φορτίου	4,6%
Πλοία υπηρεσιών/ ανεφοδιασμού ανοιχτής θαλάσσης	2,6%
Ρυμουλκά	4,1%

Σε κάθε περίπτωση, τα ολλανδικά ναυπηγεία εξακολουθούν να κατασκευάζουν ένα μεγάλο φάσμα κατηγοριών σκαφών, όπως φορτηγά πλοία ξηρού φορτίου, δεξαμενόπλοια, πλοία μεταφοράς φυσικού αερίου, πλοία εμπορευματοκιβωτίων, πλοία χύδην φορτίου και μεταφορικά πλοία go-go, βυθοκόροι, πλοία υπηρεσιών/ανεφοδιασμού ανοιχτής θαλάσσης, ρυμουλκά, πλοία τεχνικού συνεργείου/επιδιορθώσεων, κρουαζιερόπλοια και επιβατηγά ferries. Την περίοδο των ετών 2009-2018 στην

Ολλανδία αντιστοιχούσε κατά μέσον όρο το 28% της παγκοσμίου παραγωγής πλοίων τεχνικού συνεργείου/επιδιορθώσεων, το 23,8% της παγκοσμίου παραγωγής βυθοκόρων, το 4,6% της παγκοσμίου παραγωγής πλοίων ξηρού φορτίου (σε όρους cgt), το 2,6% της παγκοσμίου παραγωγής πλοίων υπηρεσιών/ ανεφοδιασμού ανοιχτής θαλάσσης και το 4,1% της παγκοσμίου παραγωγής ρυμουλκών. Ειδικά σε ό,τι αφορά στις βυθοκόρους, η παραγωγή τους στην Ολλανδία το 2018 ανήλθε σε 60.000 cgt ενώ το μερίδιο της χώρας στην παγκόσμια αγορά αυξήθηκε από 14% το 2009 σε 36,1% το 2018. Επίσης, κατά τη δεκαετία αυτή ήταν ο δεύτερος μεγαλύτερος κατασκευαστής βυθοκόρων παγκοσμίως έπειτα από την Κίνα, παραμένει δε στην κορυφή της εν λόγω βιομηχανίας λόγω του υψηλού τεχνικού επιπέδου των ολλανδικών βυθοκόρων. Επιπλέον, η χώρα έχει αποκτήσει δεσπόζουσα θέση στην κατασκευή πολυτελών superyachts και ποταμόπλοιων.

Η Ολλανδία είναι μία από τις κορυφαίες χώρες στην κατασκευή πολυτελών superyachts (δεύτερη παγκοσμίως το 2018 στην κατάταξη με βάση τις παραγγελίες). Κατά τα τελευταία τέσσερα έτη τα superyachts κάλυπταν το 25-45% στη συνολική αξία των πλοίων που παραδόθηκαν στη χώρα. Η Ολλανδία διαθέτει το μεγαλύτερο στόλο ποταμόπλοιων στην δυτική Ευρώπη (55%).

Μία άλλη σημαντική πτυχή της ναυπηγικής βιομηχανίας στη χώρα είναι η ανάπτυξη και κατασκευή σκαφών για κρατικές δραστηριότητες, όπως η άμυνα και η ασφάλεια. Πολλές ναυπηγικές εταιρείες δραστηριοποιούνται παράλληλα και στον εμπορικό τομέα και σε αυτόν της ασφάλειας.

Δεδομένου ότι ο έντονος διεθνής ανταγωνισμός καταλήγει σε συντομότερους χρόνους παράδοσης, τα ολλανδικά ναυπηγεία εστιάζουν σημαντικά στη συνεργασία τους με τις εταιρείες ναυτιλιακού εξοπλισμού και τις λοιπές εταιρείες της αλυσίδας εφοδιασμού. Το πυκνό δίκτυο υποδομών (οδικό, σιδηροδρομικό και υδάτινο) της Ολλανδίας διευκολύνει τη συνεργασία αυτή.

Σημειώνουμε ωστόσο ότι ειδικά κατά την περίοδο 2000-2010 το μερίδιο της Ολλανδίας στην παγκόσμια ναυτιλιακή αγορά, όπως εξ άλλου και των λοιπών ευρωπαϊκών ναυπηγικών οικονομιών, συρρικνώθηκε έντονα λόγω της ταχείας ανάπτυξης του ναυπηγικού τομέα σε διάφορες ασιατικές χώρες και ιδίως στην Κίνα και στην Κορέα. Επιπλέον, η παραγωγή καινούριων ποντοπόρων σκαφών στην Ολλανδία σημειώνει σταθερή μείωση από το 2010, αντικατοπτρίζοντας την ύφεση στην παγκόσμια ναυτιλία και τη ναυπηγική βιομηχανία, καθώς και την αύξηση του διεθνούς ανταγωνισμού.

Δεδομένων των ανωτέρω, παραμένουν ιδιαίτερης σημασίας για τον ναυπηγικό τομέα στην Ολλανδία οι επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία ώστε να διατηρηθεί το συγκριτικό του πλεονέκτημα, λαμβανομένου υπ' όψιν μάλιστα του υψηλού εργατικού κόστους στη χώρα.

(δ) Εργαζόμενοι

Από το 2008 έως σήμερα ο αριθμός εργαζομένων στον ολλανδικό ναυπηγικό τομέα έχει παρουσιάζει κάποιες διακυμάνσεις, με μέγιστο πλήθος εργαζομένων τις 12.600 και ελαχιστότατο τις 11.400. Εντός δε ολόκληρου του ναυτιλιακού τομέα, η συμβολή των ναυπηγείων στην απασχόληση παρουσίασε ελαφρά μείωση, από 7,9% το 2008 σε 7,2% το 2017.

Η ζήτηση για υψηλά εξειδικευμένη εργασία (ειδικά στους τομείς της παραγωγής και του σχεδιασμού καθώς και στον μηχανολογικό τομέα) αναμένεται να αυξηθεί στο εγγύς μέλλον. Ιδιαίτερη ανησυχία υπάρχει αναφορικά με τη γήρανση των εργαζομένων αλλά και των ιδιοκτητών και την επίδραση που αυτή μπορεί να έχει στην επιβίωση ιδίως των οικογενειακών ναυπηγείων. Επιπλέον, παρατηρείται έλλειψη σε διαθέσιμους μηχανικούς και εξειδικευμένους επιστήμονες (κυρίως των τομέων της ναυπήγησης, της μηχανολογίας και των τεχνολογιών πληροφορικής) που θα μπορούσαν να προσληφθούν στον ναυπηγικό τομέα. Για να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα οι ολλανδικές ναυπηγικές εταιρείες προσπαθούν να εντοπίσουν και να δώσουν κίνητρα σε εξειδικευμένους και ικανούς επιστήμονες προκειμένου να τους προσελκύσουν στον χώρο τους. Επίσης οι εταιρείες του κλάδου σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς φορείς και την Κυβέρνηση έχουν αναπτύξει δράσεις, με αποτελέσματα ήδη ορατά, για να στρέψουν νέους ανθρώπους στην τεχνική και ναυτιλιακή εκπαίδευση.

Η ολλανδική υπεράκτια βιομηχανία

Η υπεράκτια βιομηχανία αποτελείται από εταιρείες που παρέχουν αποκλειστικά ναυτιλιακά προϊόντα και υπηρεσίες που αφορούν στην εξερεύνηση και εκμετάλλευση της προερχόμενης από τη θάλασσα ενέργειας, ιδίως του πετρελαίου, του φυσικού αερίου και της αιολικής ενέργειας.

Το 2017 δραστηριοποιούνταν στον ολλανδικό υπεράκτιο τομέα περίπου 550 εταιρείες. Οι ολλανδικές εταιρείες (π.χ. SBM Offshore, Fugro και Heerema) διεξάγουν τις περισσότερες δραστηριότητές τους στο εξωτερικό ενώ πολλές εταιρείες του τομέα είναι θυγατρικές ξένων εταιρειών (λ.χ. Baker Hughes, Schlumberger και Technip). Επιπλέον, ένας μεγάλος αριθμός μικρομεσαίων επιχειρήσεων παρέχουν εξειδικευμένες υπηρεσίες, όπως προσφορά υπεράκτιων γερανών, σχεδιασμό υπεράκτιων κατασκευαστικών σκαφών κ.λπ.

Το 2017, τα συνολικά έσοδα του τομέα ανήλθαν σε 7 δισ. Ευρώ, εκ των οποίων οι εξαγωγές αντιστοιχούσαν σε 3,2 δισ. Ευρώ, ενώ ο αριθμός των απασχολούμενων ανήλθε περίπου στις 26.000.

Προμηθευτές ναυτιλιακού εξοπλισμού

Στη χώρα υπάρχουν 800 εταιρείες ναυτιλιακού εξοπλισμού και υπηρεσιών, οι οποίες είναι κυρίως μικρομεσαίες επιχειρήσεις, συνεργάζονται με τα εγχώρια ναυπηγεία αλλά και δραστηριοποιούνται στις εξαγωγικές αγορές. Μεταξύ των σημαντικότερων προϊόντων ναυτιλιακού εξοπλισμού και υπηρεσιών συγκαταλέγονται ηλεκτρολογικές και μηχανικές εγκαταστάσεις, ναυτιλιακά εξαρτήματα, κατασκευαστικά μέρη, βαφές, εσωτερικός εξοπλισμός και υπηρεσίες τεχνικής συντήρησης.

Το σύνολο των εταιρειών αυτών απασχολούν άμεσα 17.000 εργαζομένους. Ο δε συνολικός κύκλος εργασιών των Ολλανδών προμηθευτών ναυτιλιακού εξοπλισμού (και υπηρεσιών) το 2018 παρουσίασε μικρή αύξηση φθάνοντας στα 3,5 δισ. ευρώ σε σύγκριση με 3,4 δισ. ευρώ το 2017. Οι εξαγωγές αντιστοιχούσαν περίπου στο 60% της αξίας των πωλήσεων. Ο συνολικός αριθμός των άμεσα απασχολούμενων υπαλλήλων αυξήθηκε από 16.413 το 2017 σε 17.318 το 2018 ενώ περισσότερα από 14.000 άτομα απασχολούνται έμμεσα σε αυτόν τον τομέα.

Η βιομηχανία ναυτιλιακού εξοπλισμού χαρακτηρίζεται από δύο κύριες τάσεις, δηλαδή την ψηφιοποίηση και τη βιωσιμότητα. Αυτές οι τάσεις οδηγούν στην αυξανόμενη διασύνδεση έξυπνων συστημάτων για πλοία και στην ανάπτυξη του σχετικού λογισμικού. Πολλοί προμηθευτές συμβάλλουν επίσης στην πιο βιώσιμη ναυτιλία προσφέροντας ένα ευρύ φάσμα βιώσιμων λύσεων.

Ναυτιλία και προστασία του περιβάλλοντος: «πράσινα» πλοία και «γαλάζια οικονομία»

Ο ναυτιλιακός τομέας έρχεται αντιμέτωπος με όλο και πιο αυστηρούς περιβαλλοντικούς κανόνες, γεγονός που οδηγεί σταδιακά στη στροφή προς πιο βιώσιμα πλοία. Τα τελευταία βέβαια συνδέονται και με την προσπάθεια της Ολλανδίας για την ανάπτυξη πιο καινοτόμων ναυπηγικών λύσεων.

Η Ολλανδία έχει ορίσει ως βασικούς στόχους τη μείωση των εκπομπών ρύπων πλοίων και την προώθηση της βιώσιμης χρήσης των θαλάσσιων και εσωτερικών λιμένων. Για την επίτευξή τους έχει εκπονηθεί το πρόγραμμα «σκάφη μηδενικών εκπομπών», το οποίο δεσμεύει τον ολλανδικό ναυτιλιακό τομέα να κατασκευάσει έως το 2030 θαλάσσια σκάφη μηδενικών εκπομπών καθώς και 150 σκάφη εσωτερικής ναυσιπλοΐας. Μεταξύ των στόχων της ολλανδικής ναυπηγικής – ναυσιπλοΐας για την προστασία του περιβάλλοντος συμπεριλαμβάνονται επίσης, πέραν του σχεδιασμού «πράσινων» πλοίων, η χρήση εναλλακτικών πηγών καυσίμων, οι βιώσιμες τεχνικές μετατροπής των πλοίων (conversion) και η αποδοτικότητα της ναυσιπλοΐας και των λιμενικών υποδομών. Τα σχετικά προγράμματα περιλαμβάνουν τη βελτιστοποίηση των διαδρομών πλοήγησης, την αυτοματοποίηση των ναυτικών εργασιών και την πιο αποδοτική

(εκ)φόρτωση φορτίων. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ η Ολλανδία κατά τα τελευταία συνεχόμενα πέντε έτη καταλαμβάνει την πρώτη θέση ως προς τις λιμενικές υποδομές.

Προβλήματα

Όπως αναφέραμε και ανωτέρω, λόγω της ύφεσης στην παγκόσμια ναυτιλία και τη ναυπηγική βιομηχανία, καθώς και της αύξησης του διεθνούς ανταγωνισμού, οι παραγγελίες στα ολλανδικά ναυπηγεία παρουσιάζονται μειωμένες, με συνακόλουθες συνέπειες στη λειτουργία τους. Μάλιστα ο αντίκτυπος είναι σημαντικός ακόμη και για τα μεγαλύτερα ναυπηγεία, όπως η Damen Shipyards και η Royal IHC.

Συγκεκριμένα, στις αρχές Αυγούστου ο όμιλος Damen Shipyards ανακοίνωσε ότι θα προχωρήσει σε περίπου 1.050 απολύσεις. Οι περισσότερες απολύσεις (870) θα γίνουν στην Ρουμανία, ενώ στην Ολλανδία θα απολυθούν 173 εργαζόμενοι.

Η Damen Shipyards, που κατασκευάζει μεταξύ άλλων πολεμικά σκάφη και απασχολεί σε παγκόσμιο επίπεδο 13.000 εργαζομένους, αντιμετωπίζει μεγάλες οικονομικές απώλειες λόγω μείωσης δραστηριότητας στον τομέα της υπεράκτιας εξόρυξης πετρελαίου ως επακόλουθο της χαμηλής τιμής του πετρελαίου. Ειδικότερα, τέσσερα έργα «off shore» εξόρυξης υδρογονανθράκων, υπήρξαν η αιτία η εταιρεία να καταγράψει το 2019 απώλειες ύψους 287 εκ. ευρώ, οι μεγαλύτερες στην 93ετή ιστορία της εταιρείας. Επίσης, η πανδημία του κορωνοϊού επέφερε σημαντική μείωση των παραγγελιών.

Η προγραμματισμένη αναδιοργάνωση της εταιρείας αφορά κυρίως στην λεγόμενη κατηγορία «Mid-Sized Vessels», δηλ. την κατασκευή φέριμποτ, σκαφών βυθοκόρησης και περιπολικών σκαφών για ξένες ακτοφυλακές όπου απασχολούνται 5.000 άτομα. Ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας ανέφερε ότι, «οι απολύσεις αποσκοπούν στην προσαρμογή της Damen στην νέα πραγματικότητα μέσω της οικονομικής εξυγίανσης της εταιρείας. Επίσης, παρά τα προβλήματα, η εταιρεία έχει να παρουσιάσει και επιτυχίες αν και οι πωλήσεις υπολείπονται των σχεδιασμών».

Σημειώνουμε ότι, για το τρέχον έτος, η Damen Shipyards έχει λάβει παραγγελίες ύψους 4,6 δις. ευρώ από το Γερμανικό Πολεμικό Ναυτικό για την κατασκευή 4 φρεγατών. Επίσης, πρόκειται να κατασκευάσει 4 φρεγάτες για το Πολεμικό Ναυτικό της Ολλανδίας και του Βελγίου. Παράλληλα, η Damen (σε συνεργασία με την σουηδική Saab) είναι μία από τις υποψήφιες εταιρείες να αναλάβει την αντικατάσταση του στόλου των ολλανδικών υποβρυχίων Walrus.

Σημαντικά προβλήματα έχει αντιμετωπίσει και η Royal IHC, η οποία σώθηκε από επαπειλούμενη χρεοκοπία πριν έξι μήνες με τη μεσολάβηση του Ολλανδικού κράτους που αποτελεί στην παρούσα φάση τον μοναδικό μέτοχο της μέσω ενός ταμείου.

Πηγές:

www.oecd.org, Peer Review of the Dutch Shipbuilding Industry

<https://www.maritimebyholland.com/>

Netherlands Enterprise Agency

Financieele Dagblad

Ministry of Infrastructure and the Environment

Netherlands Maritime Technology <https://www.maritimetechnology.nl>